

Univerzita Palackého v Olomouci

Právo duševního vlastnictví - Průmyslové vzory

Petr Prchal

Průmyslové vlastnictví

- **Technická řešení** – patenty, užité vzory, průmyslové vzory, topografie
- **Práva na označení** – ochranné známky, označení původu, zeměpisná označení, obchodní firma, domény
- **Související práva** – odrůdy rostlin, plemena zvířat, objevy, obchodní tajemství, know-how, goodwill

2

Duševní vlastnictví

- Tzv. znalostní kapitál
- Užíváním se nespotebňuje
- Všudypřítomnost – ubikvita . snadný transfer a užívání na mnoha místech zároveň
- Pozitivní externalita – vytváří výhody i pro další subjekty mimo trh
- Společenské výnosy přesahují výnosy fyzického kapitálu
- Snadné ohrožení

3

Průmyslový vzor

- Křížovatka umění a technologií
- Viditelnost, vizuální vnímatelnost
- Právní ochrana
 - Autorskoprávní, nekalosoutěžní, smluvní, *Trade Dress*, průmyslovým vzorem, ochrannou známkou

4

Průmyslový vzor

- Něm. *Geschmackmuster*, Angl. *Design*, EU (industrial) design
- Předmět ochrany
- Ochrana se vztahuje k zevnějšku tzn. k vizuálním, estetickým a dekorativním aspektům výrobku, které jsou schopny smyslového vnímání
- X nevztahuje se na technické řešení výrobku, konstrukci, metodu, princip, jak výrobek získat, ani obecné principy vnějšího vzhledu

5

Průmyslový vzor

- Tradiční součást průmyslových práv
- Zvláštnost a samostatnost, málo podobných znaků z ostatními statky z této oblasti,
- Vynález a užitečný vzor
- X
- Průmyslový vzor

6

Průmyslový vzor

- Definice
- **Nové a individuální řešení vnějšího tvaru výrobku**, esteticky působí na smysly pro svůj tvar, barvu, uspořádání prvků a je **způsobilé sloužit průmyslové výrobě**

7

Průmyslový vzor- historie

- 1466 - Lyon - Ludvík XI. – privilegia výrobcům tkanin
- 1712 - ve Francii ochrana lyonského hedvábí
- 1787 - Ludvík XVI – návrh zák. o ochraně vzorů v celé Francii
- 1806 – Napoleon – zák. o ochraně textilií
- 1858 - císařský patent č. 237 ze 7. 12. 1858 v Rakousku, o ochraně vzorů a modelů průmyslových
- v Československu platil až do roku 1952, pak zák. č. 8/1952 Sb. O ochranných známkách a chráněných vzorech

8

Průmyslový vzor - historie

- 1883 - Pařížská unijní úmluva
- 1925 - Haagská dohoda o mezinárodním ukládání průmyslových vzorů a modelů
- 1990 - Zelená kniha o jednotné ochraně průmyslových vzorů v EU
- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů
- 2001 - Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství
- Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů

9

Právní ochrana

- **Právní ochrana nového výrobku**
- ochrana složení, funkce, technických prvků, tvaru a označení
- **JAK?**
- **Právní ochrana vnějšího vzhledu výrobku**
- znaky linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálu výrobku samotného, nebo jeho zdobení
- **JAK?**

10

Právní ochrana vnějšího vzhledu výrobku

- **Soutěžní právo**
- Zejm. klamavé označování výrobků a služeb, mylná domněnka o původu zboží, nebezpečí záměny, otrocké napodobení.
- **Trade dress**
- Účelem ochrany je chránit název společnosti, vztahy k zákazníkům reputaci apod., podporovat čistotu a stabilitu trhu, zajistit ekonomické a intelektuální investice do odlišujících znaků zboží.

11

Právní ochrana vnějšího vzhledu výrobku

- **Autorské právo** - Dílo (§ 2, zák. č. 121/2000 Sb.)
- **Průmyslový vzor** (§ 2 zák. č. 207/2000 Sb.) - ZoPV
- Vzhled výrobku, nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálu výrobku samotného, nebo jeho zdobení. Je způsobilý ochrany, je-li nový a má-li individuální povahu.
- Vzniká zápisem do rejstříku
- **Ochranná známka** (§ 1 zák. č. 441/2003 Sb.) ZoOZ
- Označení schopné grafického znázornění,
- způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby. Vzniká zápisem do rejstříku.

12

Právní ochrana vnějšího vzhledu výrobku

- **Smluvní ochrana**
- Smlouva o dílo (§ 2631 a násl. OZ)
- Smlouva o utajení
- Licenční smlouva (§ 2371 a násl. ObčZ)
- Smlouva o převodu průmyslového vzoru.

13

Autorské právo X Průmyslový vzor

- Může být stejný vnější vzhled výrobku chráněn průmyslovým vzorem tak i autorským právem?
- Průmyslový vzor (§ 1 odst. 2 zák. č. 207/2000 Sb.)
- Ustanovení tohoto zákona není dotčena ochrana poskytovaná shodným předmětům podle práva autorského, občanského, práva k ochranným známkám.
- Autorský zákon (§ 105 zák. č. 121/2000 Sb.)
- Ochrana děl podle práva autorského nevylučuje ochranu stanovenou zvláštními právními předpisy

14

Průmyslový vzor X Ochranná známka

- Může být stejný vnější vzhled výrobku chráněn průmyslovým vzorem tak i ochrannou známkou?
- Průmyslový vzor
- Je schopen průmyslové výroby. Umožňuje vlastníkovvi zabránit, aby třetí osoba **bez jeho svolení takový předmět vyráběla**, užívala a jinak s ním obchodně nakládala.
- Ochranná známka
- Je **obchodním identifikátorem**. Vlastníkovi umožňuje domáhat se zákazu užívání pro **označování stejných či podobných výrobků pro které je zapsána** v rejstříku.

15

Právní ochrana průmyslovým vzorem

- Průmyslovým vzorem nelze chránit:
 - Funkci výrobku
 - Technické řešení
- Průmyslovým vzorem lze chránit:
 - Výrobek
 - Obal
 - Úprava (get-up)
 - Grafický symbol
 - Typografický znak

16

Průmyslový vzor

- **Vzhled výrobku**, nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálu výrobku samotného, nebo jeho zdobení. Je způsobilý ochrany, je-li nový a má-li individuální povahu (§ 2 ZoPV)
- **Novost** (§ 3 odst. 1 a § 4 ZoPV)
- **Individuální povaha** (§ 3 odst. 1 a § 5 ZoPV)

17

Právní ochrana průmyslovým vzorem

- Zápisná způsobilost do rejstříku ÚPV na základě přihlášky
- **Novost**
 - světová, k datu práva přednosti
 - Nebyl-li před datem práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor (vystavením, uvedením do prodeje, inzerováním)
 - Uveřejnění 12 měsíců před prioritou nebrání novosti
- **Individuální povaha**
 - celkový dojem, který vzor vyvolává u informovaného uživatele se liší od dojmu z dříve zpřístupněného vzoru

18

Technická funkce

- ANG „*Concept of Functionality*“
- § 7 odst. 1 - Při hodnocení způsobilosti průmyslového vzoru k zápisu se nepřihlíží ke znakům, které jsou předurčeny technickou funkcí průmyslového vzoru.
- § 7 odst. 2 - Při hodnocení způsobilosti průmyslového vzoru k zápisu se nepřihlíží ke znakům, které musí být nutně reprodukovány v přesném tvaru a rozměrech, aby mohl výrobek, v němž je průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, být mechanicky spojen s jiným výrobkem nebo umístěn do jiného výrobku, kolem něj tak, aby oba výrobky mohly plnit svou funkci.

19

Technická funkce

- Význam pro platnost a porušování průmyslového vzoru
- „Design nesmí být diktován funkcí výrobku“
- Většinou vzácné případy
- *Best Lock Corp v. Ilco Unican Corp. 94 F.3d 1563 Fed. Cir. 1996*

20

Technická funkce

Průřez klíče

Průřez zámku

21

Technická funkce

- *Avia Group International v. L. A. Gear California (853 F.2d 1557) Fed. Cir. 1988*

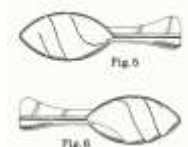

22

Technická funkce

- *Oddzon Products v. Just Toys (122 F.3d 1396) Fed. Cir. 1997*

U.S. Patent No. 5,442,111 (Dec. 2, 1995)

23

Technická funkce

24

Technická funkce

25

Technická funkce

- Součástí Testu pojmových znaků
- 1. Určení funkce výrobku – hodit míč jako fotbalový, ale s větší délkou doletu umožněné větší stabilitou
- 2. Určení, zda vzhled částí výrobku umožňujících funkci je „diktován“ provedenou funkcí

26

Technická funkce

- **Teorie vyloučení alternativ**
- Vyluka z ochrany průmyslovým vzorem je **možná pouze**, pokud vůči danému tvaru výrobku neexistuje žádná alternativa, má-li produkt plnit určitou funkci.
- Pb.: A - tvar klíče a B- zámek
- **Teorie funkční**
- Vyloučení ochrany průmyslovým vzorem **kdykoli**, pokud je funkce příčinou volby určitého tvaru výrobku v tom smyslu, že tvůrce byl při navrhování tohoto prvku veden snahou docílit technické funkce.
- Pb.: míč Oddzon

27

Průmyslový vzor - součástky

- **Průmyslový vzor na součástce složeného výrobku se považuje za nový a mající individuální povahu jen tehdy:**
 - při běžném užívání výrobku viditelná
 - viditelné znaky splňují požadavek novosti a individuální povahy.
- § 3 odst. 2 ZoPV
- Běžným užíváním se rozumí užívání **konečným uživatelem** s výjimkou údržbářských, servisních a opravárenských prací.
- To se týká zejm. problematiky **náhradních dílů**

28

Spor o náhradní díly

- Rozměrnější výrobky, **sestavají z více dílů**, které vytvářejí **konečnou vizuální koncepci**.
- „**must-match**“.
- Zejm. automobilový průmysl
- Častější výměna než oprava

29

Spor o náhradní díly

- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/71/ES ze dne 13. 10. 1998 o právní ochraně (průmyslových vzorů)**
- **Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství**
- Zabránit ve vnitřním trhu narušování soutěže – sblížení právní úpravy ochrany průmyslových vzorů v členských státech.
- Ochrany částí výrobku (ust. čl. 3 odst. 3 směrnice):
- „Vzor aplikovaný na výrobku nebo ztělesněný ve výrobku, který představuje část složeného výrobku, se považuje za nový a mající individuální povahu jen tehdy:
 - jestliže tato část zůstává i po zařazení do složeného výrobku při normálním užívání výrobku viditelná a
 - jestliže viditelné znaky této části splňují samy o sobě požadavek novosti a individuální povahy.“

30

Spor o náhradní díly

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/71/ES o právní ochraně průmyslových vzorů
- Výjimky z ochrany pro výrobce náhradních dílů
- Záměr omezit ochranu viditelných náhradních dílů složených výrobků (motorových vozidel) v případě opravy za účelem obnovení vzhledu složeného výrobku (vozidla).
 - prolamuje ochranu duševního vlastnictví,
 - Nesystémové
 - Protiústavní
 - Rozpor se světovými tendencemi směřujícími k posilování právní ochrany duševního vlastnictví
 - Neslučitelnost s Dohodou TRIPS (sdělení č. 191/1995 Sb.) čl. 26 odst. 2 Neslučitelnost s politikou EU v oblasti ochrany duševního vlastnictví (Lisabonská agenda)
 - Poškození jednotného vnitřního trhu EU
 - Rozvinutý automobilový průmysl atd.

31

Spor o náhradní díly

- Rozsudek ESD C-238/87 AB VOLVO v. ERIK VENG Ltd.
- ESD - **právo majitele průmyslového vzoru bránit třetím osobám bez souhlasu vyrábět a obchodovat s takovými výrobky je podstatou vylučného práva.**
- Povinnost uložená majiteli vzoru udělit třetím osobám licenci majitele **připravuje o podstatu práva**, přestože by se tak dělo za přiměřenou úplatu a zdráhání se udělit licenci nelze považovat za zneužití dominantního postavení podle čl. 86 Smlouvy o EHS.

32

Spor o náhradní díly

- Záměr omezit ochranu viditelných náhradních dílů složených výrobků (motorových vozidel)
 - prolamuje ochranu duševního vlastnictví,
 - Nesystémové
 - Protiústavní
 - Rozpor se světovými tendencemi směřujícími k posilování právní ochrany duševního vlastnictví
 - Neslučitelnost s Dohodou TRIPS (sdělení č. 191/1995 Sb.) čl. 26 odst. 2 Neslučitelnost s politikou EU v oblasti ochrany duševního vlastnictví (Lisabonská agenda)
 - Poškození jednotného vnitřního trhu EU
 - Rozvinutý automobilový průmysl atd.

33

Rozsah ochrany

- Doba trvání
- 5 let od podání přihlášky
 - Lze 4x prodloužit po 5-ti letech, poshověci lhůta 6 měsíců Max 25 let
 - TRIPS 10 let
 - Unijní vzor také max 25 let
- Vznik ochrany – zápisem do Rejstříku ÚPV

34

Rozsah ochrany

- § 10 ZoPV
- **Je dán vyobrazením** průmyslového vzoru tak, jak je zapsán v rejstříku a výjimkou znaků, které jsou předurčeny technickou funkcí, nebo znaků které musí být nutně reprodukovány v přesném tvaru a rozměrech, aby výrobky mohly plnit svou funkci. Do rozsahu ochrany spadá každý vzor, který nevyvolá u **informovaného uživatele** odlišný celkový dojem.
- Informovaný uživatel
- Pro rozsah ochrany zásadně významný celkový dojem.
- Nikoli nepodstatné rozdíly a detaily.

35

Zápisná nezpůsobilost

- Rozpor s **veřejným pořádkem, dobrými mravy**
- Přestože nové a individuální

36

Právo k průmyslovému vzoru

- Originárně původce – vždy člověk – výsledek vlastní tvůrčí práce
- Spolupůvodce – právo dle podílu na vytvoření
- Vlastník – osoba shodná/odlišná od původce zapsaná jako vlastník v rejstříku
- Spoluvlastníci - právo náleží společně více osobám, výkon práva dle rozsahu odpovídající spoluvlastnickým podílům

37

Práva k průmyslovému vzoru

38

Práva k průmyslovému vzoru

- Právo udělit souhlas / licenci
- Právo průmyslový vzor převést
- § 19 ZoPV
- Nároky negatorní, restituční, satisfakční + náhrada škody a bezdůvodné obohacení
- Informace o původu výrobku
- zákon 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

39

Soudní ochrana

- Spor o určení práva na průmyslový vzor
- Lhůta 2 roky od zápisu vzoru do rejstříku (§ 15 ZoPV)
- Neplatí, pokud přihlašovatel ve zlé víře
- Příslušnost Městský soud v Praze
– § 6 zák. č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

40

Zákonné licence

- § 23 ZoPV
- neobchodní účely,
- experimentální účely,
- citace nebo výuky, slučitelná s poctivou obchodní praxí, přiměřenost, uveden zdroj,
- zařízení lodí a letadel registrovaných v jiné zemi, dostanou-li se přechodně na území České republiky,
- **dovoz** náhradních dílů a příslušenství do České republiky za účelem opravy takového dopravního prostředku,
- **uskutečnění oprav** tohoto dopravního prostředku.

41

Zakázkové vzory

- Zaměstnaný původce, který vytvořil průmyslový vzor ke splnění úkolu vyplývajícího z pracovního poměru, přechází právo na průmyslový vzor na toho, kdo původci vytvoření průmyslového vzoru zadal, není-li smlouvou stanoveno jinak.
- § 13 ZoPV
- Původce neprodleně oznámí vytvoření vzoru zadavateli
- Zadavatel:
 - a) uplatní právo na průmyslový vzor do 3 měsíců – musí poskytnout přiměřenou odměnu a je na něm, jak se vzorem naloží (přihlásí k ochraně, nepřihlásí k ochraně)
 - b) neuplatní právo na průmyslový vzor - právo přejde zpět na původce

42

Zakázkové vzory

- Výše odměny při uplatnění práva na vzor
 - přínos dosažený užíváním průmyslového vzoru nebo jiným uplatněním
 - materiální podíl zaměstnavatele na vytvoření průmyslového vzoru
 - rozsah zadání původci
- Pokud se vyplacená odměna dostane do zjevného nepoměru s přínosem dosaženým pozdějším užíváním nebo jiným uplatněním průmyslového vzoru, má původce právo na dodatečné vypořádání

43

Unijní průmyslový vzor

- Nařízení Rady č. 6/2002 ze dne 12. 12. 2001
- Koncept registrační - bez věcného průzkumu novosti a individuální povahy
- Jednotná ochrana na území EU
- Jedna přihláška
- Jeden poplatek
- Zapsaný (průmyslový) vzor
 - přihláška – platnost až na 25 let
- Nezapsaný vzor
 - neformální bez přihlášky, bez poplatků
 - Novost i individualita
 - Ochrana max 3 roky od prvního zveřejnění v EU
 - ochrana pouze proti kopírování vzoru

44

Národní, unijní, mezinárodní ochrana

- ZoPV – ÚPV – území České republiky
- Nařízení Rady ES 6/2002 – OHIM – 28 států
- Haagská dohoda – WIPO, ÚPV – 61 států
 - Úspora nákladů, jedna přihláška, členem je EU nikoli ČR (sjednocení konceptů registračního principu bez úplného průzkumu (novost+individualita) a konceptu úplného průzkumu)

45

Zánik průmyslového vzoru

- Uplynutí doby ochrany
- Vzdáním se
- Výmaz / zneplatnění

46

Řízení o přihlášce vzoru

- Písemné podání v čes. jazyce u ÚPV
- Správní řízení
- Úřední formulář
- Žádost o zápis, informace o přihlašovatel, reprodukovatelné vyobrazení průmyslového vzoru, z něhož lze poznat podstatu =)nebude pokládáno za přihlášku
- název, určení výrobku, zatřídění výrobku, jméno původce =) zastavení řízení
- Datum kdy přihláška dojde
- Vyobrazení má význam pro rozsah ochrany

47

Řízení o přihlášce vzoru

- Z vyobrazení zřejmá podstata vzorů i jeho podstatných znaků
- Název vzoru
- Určení výrobku, kde je vzor ztělesněn
- Zatřídění

48

Řízení o přihlášce vzoru

- Hromadná přihláška
- Popis průmyslového vzoru
- Průzkum přihlášky
- Zveřejnění vzoru X žádost o odklad zveřejnění (max 30 měsíců od podání přihlášky)
- Zápis do rejstříku – vznik práva k průmyslovému vzoru
- Opravná řízení – rozklad do 30 dnů (předseda ÚPV dle návrhu komise, následně žaloba Městskému soudu v Praze)

49

Řízení o přihlášce vzoru

- Opravná řízení – unijní vzor – odvolání, lhůta 2 měsíce k Odvolacímu senátu OHIM, násl. lhůta 2 měsíce. Žaloba k Soudu prvního stupně – Tribunálu
- Právo přednosti

50